

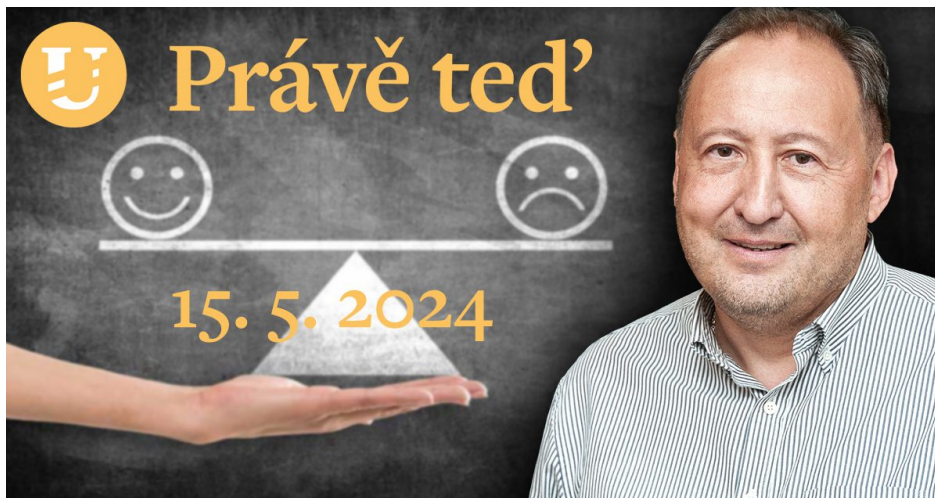
Evropská komise vytvořila systém neziskovek, který roztrídí média na hodná a zlobivá – těm omezí dosah

radiouniversum.cz/vesely-vlastimil-d-evropska-komise-vytvorila-system-neziskovek-ktery-roztridi-media-na-hodna-a-zlobiva-tem-omezi-dosah

Vlastimil Veselý

Text 15.5.2024 48 min Přehrát

#Ideologie #Svoboda

Svoboda slova a zejména současné hrozby svobodě slova a snahy o její okleštění se dostávají opakovaně do popředí zájmu veřejnosti, a také některých médií a politiků. Právě tuto oblast u nás monitoruje Společnost pro obranu svobody projevu. Zdá se, že snaha nepustit jiné názory do veřejného prostoru stůj co stůj dosáhla své jisté dokonalosti na nedávné konferenci o národním konzervatismu, která se konala v Bruselu. A která se málem nekonala. Proč? I o tom si budeme dnes povídat. Stejně jako o dalších právních úpravách svobody projevu a jejím čím dál více zmrzačeném pojetí. Já jsem toto dnešní setkání nazvala „Stručná zpráva o stavu svobody slova v České republice a přilehlých polnostech“. A jsem moc ráda, že si se mnou bude povídat zakladatel a ředitel Společnosti na obranu svobody projevu Vlastimil Veselý.

Martina: Vlastimile, já jsem hned na začátku zmínila akci, která nedávno rozčeřila hladiny médií v celé Evropě. V polovině dubna se konala v Bruselu konference o národním konzervatismu, NETCOM. Jenže na začátku se zdálo, že se vůbec konat nebude, protože bruselské úřady a jednotlivé městské čtvrti se snažily ji všemožně zakázat kvůli možnému porušování veřejného pořádku. Poté, co se třikrát stěhovala, tak ji nakonec, tuším dvě hodiny po zahájení, přerušili a chtěli ji – nechci říct rozprášit – ale poslat její účastníky domů. Prosím tě, ty jsi tam byl. Můžeš mi říct, co se tam přesně dělo, jak to vypadalo, a jak vypadala tato demokratická anabáze?

Vlastimil Veselý: Co se dělo na konferenci, si asi představí každý, kdo někdy na konferenci byl. Prostě se přednáší, debatuje, a ty peripetie, které byly spojeny s tím, než vůbec začala, tak to já jsem nevěřícně sledoval na svém mobilu. Než jsem odjel vůbec do Bruselu, tak už jsem měl avizovanou jednu změnu. Že místo konání bude jiné, než bylo původně prezentováno. Než jsem doletěl do Bruselu a došel si na pokoj, tak jsem měl v mailu zprávu o další změně. Čili už třetí místo konání, a pak bylo kouzelné slyšet od organizátorů fakt, že ještě v 17 hodin předchozího dne nevěděli, kde se ta konference bude konat. Což každý, kdo někdy pořádal akci třeba pro 300 lidí, si asi dokáže představit, jak báječné rozpoložení měli pořadatelé poslední hodiny a celou noc.

Konferenci o konzervativismu v Bruselu před terorem levičáků a jimi ovládaných úřadů zachránil vedle soudů i statečný Tunisian, který ustál vyhrožování sobě i své rodině

Martina: Mě na tom velmi zaujalo, že do celé věci se nakonec musely vložit belgické soudy, které pokračování akce narychlo povolily v mimořádném rozsudku. To mi přijde opravdu už k zastavení vhodné: Podle belgického soudu šlo ze strany bruselských úřadů o porušování belgické ústavy a práva na svobodu projevu a svobodu shromažďování. Ano, Vlastimil Veselý se hlásí.

Vlastimil Veselý: No, já jsem jenom do toho vstoupit z toho důvodu, že tam je taková krásná ironie, kdy nejdříve úřady daly zprávu organizátorům, že s případnými demonstracemi na chodníku před prostorem si poradí, že na to jsou připraveni. A přesto starosta městské části vydal příkaz k rozpuštění konference, protože by právě mohlo dojít k tomu narušení veřejného pořádku, a to možná někteří by nemuseli pochopit. Ne ze strany diváků nebo účastníků té naší akce, ale ze strany právě těch bojůvek, které se chystaly konferenci narušit. A kvůli tomu, že se ji chystaly narušit, a kvůli tomu, že si pan starosta myslel, že to třeba policie nemusí zvládnout, tak se pokusil tuto akci rozpustit. Úžasné.

Martina: Mně to připomíná jeden případ, který jsem zažila: Ve škole čtyři žáci terorizovali spolužáka. A psycholožka a ředitel školy to vyřešili tak, že toho terorizovaného žáka každou přestávku nechal sedět před svou ředitelnu, aby mu náhodou někdo neublížil.

Vlastimil Veselý: Krásné.

Martina: Myslím, že to je velmi podobný případ. Tady se, jak už jsi zmínil, ty přesuny konference byly značné, konference byla dopředu nasmlouvaná, měla být v jednom hotelu. Na nátlak socialistického starosty Bruselu ale pak ten provozovatel toho hotelu to nakonec odmítl, protože se bál. Nakonec to mělo být jinde, ten se potom taky bál. Řekni mi: Kdo vlastně nakonec byl ten borec nakonec, který vás pod svou střechou nechal?

Vlastimil Veselý: To si myslím, že je zase krásná ironie. Já jsem někde napsal, že kdyby se to událo v České republice, tak tento člověk by třeba pro nás, pro naši společnost, byl tím vzorem, který by se dal nominovat na cenu „Za svobodu projevu“. A v Bruselu k našemu údivu to byl Tunisan. To byl Tunisan, který, přestože mu vyhrožovali, že mu odpojí elektřinu, že přijde o nějaké zakázky – našli si telefon dokonce na jeho manželku, které volali – tak i přesto to ustál. Nevyhodil nás. Ještě dokonce zařídil, že nám propašovali jídlo zadním vchodem, protože jsme tam byli do půl třetí úplně

hladem, tři sta lidí, protože i ta cateringová společnost se bála nebo měla možná i potíže to jídlo tam nějak dostat hlavním vchodem k nám. Takže toto on vzal na sebe, postaral se o to, zajistil nám tam i večeři, a dostalo se mu i potlesku ve stoje. Opravdu, oprávněného potlesku od všech účastníků.

Martina: Já bych jenom ještě ráda pro posluchače, kteří třeba tuto kauzu, která se odehrávala v samé kolébce Evropské unie, v Bruselu, tak třeba ji nesledovali, tak jen bych ráda zdůraznila, že účastníky této Konference o národním konzervatismu byli třeba Nigel Farage, jeden ze strůjců brexitu, francouzský prezidentský kandidát Érich Zemmour, bývalá britská ministryně vnitra Suella Bravermanová, maďarský premiér Viktor Orbán. Tím chci jenom říct, že to nebyla nějaká partička, která si tak nějak chtěla říct své postřehy. Myslíš si, že právě i tato jména, místo aby dveře otevřela, tak je přibouchla takto razantně a natřikrát?

Vlastimil Veselý: To si netroufám hodnotit. Myslím si, že ten starosta ani si nenastudoval pořádně, kdo na té konferenci bude. Éric Zemmour měl mluvit první den odpoledne. Nedostal se vlastně dovnitř – to už byla doba, že policie zatarasila vchod, a nikoho nepouštěla dovnitř, pokud tedy, tak pouštěla ven, kdo šel ven, už se zpět nedostal – takže na Érica Zemmoura přišel čas a na přednášku přišel až druhý den, kdy konference mohla normálně probíhat po tom slavném verdiktu bruselského soudu, který v noci rozhodl o tom, že příkaz starosty byl protiprávní a že konference má právo na pokračování. Já si myslím, že hrála roli ještě jedna věc, kromě toho verdiktu soudního, a to jest ten přístup policistů, kteří byli vpuštěni dovnitř, aby se podívali, že tam nic nekalého neprobíhá, že to je normální konference, jako každá jiná.

Martina: A promiň. To bylo po tom, co už dvě hodiny trvala, a policie přišla ji přerušit?

Vlastimil Veselý: Ano, přišla kolem desáté, jedenácté hodiny a byli vpuštěni dovnitř, tak se na ně samozřejmě sesypala horda novinářů s x mikrofony. Kamery na ně mířily. Fotoaparáty na ně mířily. A myslím si osobně, že i to mohlo hrát roli, že se lekli této mediální pozornosti a nešli na pódium nám oznámit, že se to rozpouští, ale spokojili se s tím, že před vchodem bude kordon, že už další lidi nebudou vpouštět, ale že ta konference bude pokračovat s tím, že si mysleli, že ji odvolali ne my účastníci, ale organizátoři. A pak to tedy řešil soud zasedající v pozdní noční hodinu.

Martina: Já jsem tedy našla ještě informaci, že jste dostali patnáct minut na opuštění místa konání. Mně to opravdu přijde až bizarní. Ale poté došlo k patové situaci, protože organizátoři konference údajně odmítli podepsat výpověď s odůvodněním, že se zkrátka odvolají.

Vlastimil Veselý: Ano. Tam ještě byl německý kardinál, když jsi jmenovala takové slavnější účastníky, tak ten dokonce někde sdělil pro médium, že mu to připomíná dobu nacismu, to chování bruselských starostů. To nebyl jeden, to byli dva – dva starostové městské části, a ještě starosta Bruselu jako celku. Tak ten přístup k tomu, že na jejich městském území probíhá odborná akce za účasti ministrů, premiérů, bývalých premiérů, ani to je prostě neodradí od toho, aby jeden legitimní proud v té společnosti chtěli umlčet.

Martina: V každém případě si myslím, že to bylo nabitě dojmy a že vlastně došlo k jakémusi kouzlu nechtěného, protože zatímco nějaká Konference o národním konzervatismu, ten titul sám o sobě je svým způsobem nezajímavý, tak najednou se z toho stala takováto, já nevím, jak to správně nazvat, ale událost. Je to mediální...

Vlastimil Veselý: Myslím, že by pořadatelé nedokázali získat si takovou mediální pozornost, jaké se jim dostalo po těchto událostech.

Evropská komise si prosadila outsourcing cenzury na sociálních sítích a může vymazat cokoli, co se jí znelíbí díky gumovému předpisu

Martina: Pojdme se tedy povídat, jak si svoboda slova, shromažďování, vyjadřování vede v tomto roce. Proč říkám v tomto roce? Je to proto, že už v loni se v řadě médií objevovaly zmínky, že tento rok, rok 2024, bude pro svobodu slova důležitý. Ty sleduješ, samozřejmě z pozice ředitele Společnosti na obranu svobody projevu veškeré věci, novinky, které se v tomto tématu dějí, odehrávají, chystají. Tak řekni mi tedy: Proč letošní rok je důležitější pro svobodu slova, než možná byl ten minulý?

Vlastimil Veselý: Prvně se nabízí odpověď. Protože budou euro volby. Za chvíli. A tyto euro volby ještě stále bohužel mnoho lidí takto nevnímá. Mají na nás mnohem větší dopad než třeba volby parlamentní. Protože je tam spousta legislativy, která dnes hýbe Evropou a našimi životy. Namátkou řeknu: Migrační pakt, Green Deal, ale i různé regulace svobody slova, o kterých bude řeč, tak ty všechny vznikají na evropské, unijní úrovni. Přičemž v podstatě nikdo z našich stran to neměl v programu, nikdo z nás pro to nehlasoval, přesto ty všechny věci – migrační pakt – a tak dále na nás padají. A euro volby mohou ten trend obrátit. Ty mohou něco změnit. Tak to je možná jedna odpověď.

A druhá odpověď je ještě k tomu: Ty asi myslíš k té legislativě Digital Services Act, která byla schválena v loni od 17. února, a je platná už ve všech zemích EU v plném rozsahu. Ona byla platná v nějakých svých částech pro velké platformy a pro EU jako celek už dřív, ale od února to je platné pro všechny. Nicméně je to velmi komplikované, protože náš úřad – Český telekomunikační úřad, který byl určen, že je to ten regulátor, která má implementovat tuto legislativu, nebo má hlídat implementaci legislativy v České republice – on za tím mnoho nezmůže. Teď to budu asi trochu hájit, protože čeká na český zákon – Zákon o digitální ekonomice – takový název má nést. Momentálně

je v mezirezortním řízení. A pravděpodobně se má schvalovat až na podzim. To znamená, že do tohoto podzimu oni nemají žádné nástroje v ruce, pravomoci, jak vymáhat DSA.

Což na jednu stranu znamená, že nemohou pomoci českým uživatelům, kterým třeba někdo smaže na Facebooku příspěvek, zablokuje je někde na YouTube. Tak my jsme se na to speciálně ptali – DSA platí. My jsme známí jako kritici toho zákona, a ti, co nás vždy uklidňovali, že to tak hrozné nebude a že naopak DSA přinese mnohá pozitiva a sociální jistoty, že se uživatelé budou moci účinně bránit, tak vlastně se nemohou účinně bránit, protože nemají si komu stěžovat. Když pošlou na ČTÚ oficiální stížnost, tak ČTÚ – a já je teď hájím, že nemohou opravdu udělat více – ji vezmou a pošlou národnímu regulátorovi do Irska, kde má Facebook sídlo, a ten udělá něco, neudělá... Nikdo neví, protože možná ani v Irsku nemají tu legislativu, stejně jako u nás, schválenou. To není chyba České republiky. Já se třeba ptal, jestli jsme třeba jediní nebo jedni z mála. Není tomu tak. Dvě třetiny – zhruba – členských zemí nemá DSA ještě národně implementováno.

Martina: Dobře, Vlastimile, ale trochu jsem se ztratila v jedné věci: Ty jsi tady hovořil vlastně, že „nemůžeme tady u nás DSA ještě prosazovat,“ a jedním dechem jsi řekl, že „my jsme kritici DSA“. Takže vysvětlí posluchačům: Máme se těšit na to, až budeme moci tento akt o digitálních službách DSA u nás uplatňovat, prosazovat? Anebo jaká jsou jeho úskalí?

Vlastimil Veselý: To, jestli přinese nějaké výhody, uvidíme. To je ten argument, že se budou moci lidé jaksi účinněji bránit přes nějaká mimosoudní řešení sporů. To je ten institut DSA, který zavádí ještě vedle to, že si můžeš stěžovat na soudu. No, a na té druhé straně tady jsou nové věci, které tady dříve nebyly. Evropská unie, speciálně Evropská komise si bere pravomoci, které měla dříve Česká republika. Oni teď mají právo regulovat velké platformy, kam tady patří Facebook, TikTok, YouTube, a všechny tady ty velké giganty, víceméně americké. A hlavně tam je evidentní snaha

zasahovat do obsahu, který nemusí být ani nelegální. Tam se neustále žongluje s pojmem „problematický obsah“. Dříve se říkalo „škodlivý obsah“ a dnes se říká „problematický,“ což může dbát to, že je něco buďto nelegálního v nějaké zemi, ale třeba v Česku ne. Nebo to je legálně naprosto všude, ale odporuje to podmínkám Facebooku, který si tam něco dá, dá speciálně třeba, že nemůžeš říkat pojem „duhový kozorožec“ – například z nějakého důvodu, když třeba komise... Nebo nebudeme říkat „duhový kozorožec,“ to je zase takový spíš vtipný obrat, ale budme konkrétní: Tady se používá pojem „systémové riziko“. Takže už to nejsou jenom dezinformace, ale velice vágní, nikde nedefinovaný pojem „systémové riziko“. Nebo tam je „negativní dopad na občanský diskurs,“ to se používá v tom zákoně. Pak je tam třeba ještě „negativní dopad na tělesnou a duševní pohodu“. Takže Evropská komise v případě třeba, že se jedná o nějaké citlivé téma, což už by zase mohla být migrace, nějaká klimatická opatření, něco o genderové ideologii – dnes máme témata manželství pro všechny, transsexualita – takže ona může nějaké to téma nebo konkrétní výrok oznámit, označit za systémové riziko, a může té platformě nařídit – oni mají tu moc – může jí nařídit, ať takovéto výroky maže a takovéto výroky uživatele blokuje.

Martina: Ach tak. To znamená, že za Evropskou komisi by takzvaně špinavou práci odvedly technologické společnosti?

Vlastimil Veselý: Je to v podstatě outsourcing cenzury.

Jakmile má nějaké evropské opatření ve svém názvu slovo „svoboda“, tak bychom měli zpozornět, protože nám tu svobodu chtějí ubrat

Martina: Aha. Už jsme to vlastně tady v trochu jiné podobě zažili, když se mazaly weby a vláda mohla říct „my jsme to nepřikázali“. Takhle by to mohlo vypadat do budoucna po aplikaci DSA?

Vlastimil Veselý: Ano. To je přesně ten model, který unie razí, a není to jenom DSA. Teď je ještě další unijní legislativa European Media Freedom Act. O té se ještě možná neví tolik, protože to ještě,

myslím, že neprošlo tím formálním schválením na Evropské radě. Ale Evropský parlament to již schválil, a to další už se považuje víceméně za formalitu.

Martina: Myslíš teď už známou, EMFu? To znamená Evropský akt o svobodě sdělovacích prostředků?

Vlastimil Veselý: Ano. Má to krásný název: O svobodě médií. A jak se to jmenuje vždy o svobodě něčeho, tak si myslím, že bychom všichni měli velmi zpozornět, protože ta svoboda se nám asi bude chtít sebrat. A tady zase – já nebudu nějak dlouze referovat, protože by to bylo fakt předčasné, nejsou známy ještě veškeré detaily, jak se to bude chovat. Ale zase je tam plno vágních formulací, a zase je to určitý outsourcing nějaké regulace médií, kdy unie si vzala od členských zemí pravomoc, takže vlastně ona chce regulovat mediální trh. A teď upozorňuji: Nemyslím veřejnoprávních vzdělávacích prostředků, ale soukromých médií také. A budou zase ve hře samozřejmě neziskovky – stejně jako u DSA – se počítá s tím, že různé neziskové organizace budou plnit roli takzvaných trusted fraggers. To se česky nazývá „důvěryhodní oznamovatelé“. Budou varovat před nějakým tím problematickým obsahem, aby ta platforma mohla zakročit, tak tady podobně v tom European Media Freedom Act, neboli tedy česky, jak jsi to hezky přeložila „O svobodě médií“, tam se zase počítá s tím, že nějaké neziskové organizace budou plnit roli ranking arbiters, které budou rozdělovat média na ta hodná, důvěryhodná, která jsou transparentní, plní nějaké kodexy, a na ta nehodná, netransparentní, kterým se bude bránit v tom, aby měla dosah na platformách. To je propojení celého komplexu: Platforma, medium a neziskovky, jako nějakí arbitři kvality.

Martina: Promiň, že jsem tě chtěla přerušit, ale chtěla jsem si ujasnit, jestli to je ten okamžik, o kterém se mluví při debatě o tomto zákonu, že média budou oficiálně, jaksi, nálepkována.

Vlastimil Veselý: Ano. Jedná se o hodnocení médií v rámci nějakého rankingu, nějakého rozdělování, kdo si zaslouží, aby ty platformy ho posunuly na větší traffic, na větší dosah. Tam už se to neříká takto přímo, ale někteří v tom vidí i snahu ta nehodná média, ta nedostatečně transparentní pro komisi, jim třeba zakázat inzerci. Může fungovat nějaký blacklist, kdy se oni prakticky nedostanou k inzertním příjmům.

Martina: Myslím si, že tato praktika už běžně funguje, ale teď by měla být legalizována. Ostatně, místopředsedkyně Evropské komise, Věra Jourová, vyslala signál novinářům, že jejich práce je důležitá pro demokracii, a demokracie mají povinnost je chránit. Je to také signál těm, kteří chtějí oslabit demokracii. Nedovolíme jim to dělat. Sláva.

Vlastimil Veselý: Tady si myslím, že ještě je dobré zmínit to, co se zase běžně v médiích čtenáři nedozví: Jak hlasovali čeští europoslanci. Zákon, který je kontroverzní v tom smyslu, že tam jsou pasti pro svobodu slova. Je to, si myslím, radikální změna. Je to radikální krok, kdy se Česká republika vzdává pravomoci regulovat svůj vlastní mediální trh a předává tuto možnost Evropské komisi. Tak takovýto radikální krok z těch našich dvaceti jedna poslanců většina posvětila, hlasovali pro, a pouze čtyři poslanci zvedli ruku proti. Jsou to: David s Blažkem za SPD, Jan Zahradil za ODS – již tedy v době, kdy nemá stranické funkce, a asi mu nehrozí za to nějaký postih, už asi nemá co ztratit, a Kateřina Konečná za KSČM. Nikdo jiný neměl odvahu tomuto zákonu odporovat.

Zasahovat do řízení médií nově nebudou moci podle evropské legislativy ani jejich vlastníci

Martina: Dobré vědět. Co říkáš na to, že tento Evropský akt o svobodě sdělovacích prostředků zakazuje, a teď cituji: „... jakoukoliv formu vměšování do redakčních rozhodnutí. Státní orgány nebudou smět vyvíjet na novináře a redaktory jakýkoli nátlak, aby jim sdělili své zdroje, zadržovat je, sankcionovat, prohledávat jim

kanceláře, nebo jim například do elektronických zařízení instalovat odposlouchávací či sledovací software“. Já jsem si tedy doposud myslela, že tyto praktiky zakazují ústavy a zákony jednotlivých evropských zemí, a teď mám pocit, že pokud to najednou ustaví, tak se dostáváme někde ještě možná hluboko před Watergate?

Převážejí nám tímto zákonem korálky z Bruselu a chtějí je směnit za zlato? Rozumíš mi? Tohle jsou věci, které bych očekávala, že zkrátka běžně v našich demokratických systémech fungují a mají oporu ve stávajících zákonech.

Vlastimil Veselý: Ta unijní legislativa, která má v sobě ty cenzurní pasti, se musí těm médiím nějak prodat. A proto vždycky je tam něco, co je smysluplné, přínosné, co se tváří, že to zlepší situaci. Takže když si někdo přečte tady ty odrážky, které jsi jmenovala, tak řekne: „Tak to je strašně fajn, že to... Já nechci, aby se tyto věci děly. To je dobře, že je nějaká legislativa, která tomu brání.“ Otázka tady je, zda to už před tím takto nebylo? Že by se ty věci neměly dít už díky naší legislativě. Ale mě tam spíš zaráží něco jiného.

Ta EMF, European Media Freedom Act, tam je snaha o to, aby se zabránilo majitelům médií zasahovat do nějaké redakční práce. To samozřejmě by se asi dít nemělo, ale kde bude ta hranice? Bude majitel, který to médium vybudoval od píky, dal do toho nějaké své investice, bude mít právo třeba měnit šéfredaktora nebo mu ten zákon toto zakáže? To je možná zase věc, kterou by naši novináři – to je jejich chlebíček, to je jejich pole, kde se pohybují – by měli analyzovat a ptát se na to europoslanců, ptát se na to paní Jourové, jak si představují, že budou média, privátní média, fungovat, pokud ten majitel nebude vůbec smět jakkoliv změnit třeba strategii toho média – vyměnit vedení.

Martina: Samozřejmě, že toto jsou věci, které se musí titrovat velmi pozorně. A nad tím vším by měla být zkrátka úplná svoboda. Já si z toho možná trochu dělám legraci, protože dnes a denně narážím v praxi na tato omezení, která navíc teď ještě budou, pokud to všechno projde, uzákoněna. A to, co ty jsi teď říkal, tak nad tím by

možná novináři měli zvednou nadočnicové oblouky, protože: „...aby se zabránilo zneužívání veřejnoprávních médií k politickým účelům, měli by být jejich vedoucí pracovníci a členové správní rady jmenováni transparentním a nediskriminačním způsobem“ – jenom teď odbočím, takže nebudou určité kvóty – „na dostatečně dlouhé funkční období s výjimkou případů, kdy přestanou splňovat profesní kritéria“ – co to je, že? – „a nebude možné je odvolat dřív, než jim vyprší smlouva“. Prakticky nám tady vzniká skupina neodvolatelných vedoucích pracovníků veřejnoprávních médií.

Vlastimil Veselý: Já myslím, že tímto se vracíme do doby socialismu a těch státních médií, kdy vlastně si stát, tedy ne stát, už to bude Evropská komise a její orgány, kde si oni budou ten trh, trh v uvozovkách, tvarovat podle svých potřeb a své ideologie, která vždy straní tomu jednomu proudu proti tomu druhému.

Když zablokují nějaké malé rádio nebo web, tak má arbitr tři měsíce na přezkoumání, a pak už bude zbývat jen soud rozhodující také v horizontu několika měsíců

Martina: Velkým online platformám jako je Facebook, X-ko nebo Instagram má být zabráněno ve svévolném omezování nebo mazání obsahu nezávislých médií. Můžeme si tady aspoň třeba oddechnout, anebo i toto má nějaké ale a už jsme o něm asi tak trochu mluvili?

Vlastimil Veselý: To je zase o tom, že ten celý ekosystém – na jedné straně platformy, na druhé straně média, na třetí straně nějaké neziskové organizace – ti všichni by se měli podle Evropské komise pohybovat v nějakých koridorech. Velmi úzkých koridorech nalajnovaných komisí a navzájem posilovat narativy, které komise chce. Takže média hodná, ta budou označena jako ta správná, budou těmi platformami podpořena, bude jejich obsah zvětšen. A ještě tam vlastně platí to, na to ty asi narážíš, že ta restrikce vůči hodným médiím ze strany platforem bude zpřísněna, takže ne tak snadno platforma smaže obsah – a teď asi nechci jmenovat – nějakému strašně důvěryhodnému tradičnímu médiu. A na straně druhé nějaké malé rádio, malý server, který si dovolí přinést nějakou

aktuální zprávu, tak tam je možné, že ten zásah postih platformy bude velmi rychlý. A nebude tam žádná restrikce na to, co může nebo nemůže.

Odvolání přes DSA nebo ta stížnost přes DSA a řešení těch mimosoudních sporů – jenom připomenu: Lhůta je tři měsíce. Ve velmi závažných případech až šest měsíců. Takže třeba to ČTÚ toto pak bude řešit. Ono bude certifikovat nezávislé arbitry, na které se budeš moci obrátit. Třeba vašemu rádiu zablokují kanál, tak ty se obrátíš na nějakého certifikovaného arbitra, takzvaně ODR, Online Dispute Resolution se to nazývá, ten má tři měsíce, ve zvláštních případech až šest měsíců možnost rozhodnout, zda to bylo oprávněně smazáno nebo neoprávněně. A pak, když nebudeš spokojená s tím rozhodnutím, tak se můžeš obrátit ještě na soud. Ten také potrvá x měsíců. A teď si představme situaci, že je chvilku do voleb. Máme měsíc do voleb, a co když nějaký kanál politické strany nebo nějaké médium přinese velice závažnou informaci, která je pro ty voliče důležitá, a platforma smaže nebo zablokuje celý ten kanál. Arbitr má tři měsíce.

Martina: Už v polovině tvého výkladu nekonečného množství možností, kterak se dobrat spravedlnosti, mě napadlo, že radši budu zticha. A to si myslím, že může být jedním z cílů. Mě velmi zaujal názor některých mediálních expertů, že tento zákon má být oporou pro občanskou společnost. Já bych byla bývala očekávala, že všechny zákony, které vznikají, vznikají s tímto cílem. Řekni mi...

Vlastimil Veselý: Ještě můžu... To je také celkem důležité. Teď má mediální pozornost, a budme za to rádi, migrační pakt. Konečně tato závažná právní norma z unie přichází do těch největších médií. Debatuje se na té nejvyšší úrovni – ministři, poslanci a tak dále. A k čemu vlastně docházejí: K naprosto odlišné interpretaci velice vágních formulací v této legislativě. A faktcheckeři, ti všichni se prou a všichni se vlastně nedokážou shodnout na tom, co to přesně znamená, co je tam napsáno. Jestli ta past je reálná, nebo tam nějaká výjimka je nebo není. A teď ty všechny další legislativy,

o kterých se tady dnes bavíme, DSA, EMF, a já ještě přidám třeba Pandemickou úmluvu ze strany Světové zdravotnické organizace, která má v sobě také různé články, které říkají něco, že by mohla WHO, zdravotnická organizace, že by mohla zasáhnout – ano sama, ne členský stát, jako my, ale ona sama by mohla kvůli dezinformaci zasáhnout a vůči platformám vytvořit nějaký tlak, aby se nějaká informace škodlivá smazala a zablokovala. A ve všech těch legislativách je to tak vágně formulováno, že vám na to vždycky může říct: „No ale takhle to nikdy nedopadne. Takhle oni to určitě neudělají. To tam není napsáno.“ Ale není tam napsán ani ten druhý konec. Je to tak otevřené, a tak vágní, že ten prostor pro to, aby se ty věci děly... A my můžeme být buďto opatrní a bát se nějakých totalitních manýrů, které se děly – vzpomeňme si na covid – a které se mohou dít i dál. Teď naopak posvěceně díky těmto nařízením.

Martina: A navíc vezmi v úvahu jenom, co ty jsi teď vyjmenoval všechno, kdyby se každý člověk měl tomuto všemu věnovat, k tomu se starat o chléb vezdejší, vychovávat rodinu, dbát o to, aby jeho dům byl energeticky přívětivý, to prostě není možné zvládnout.

Vlastimil Veselý: Aby měl štítek.

Martina: Ano, aby měl štítek. To je opravdu pro jednoho člověka nesmírně mnoho a myslím si, že jsou to věci, kdy člověk je již unaven a často nad tím pak mávne rukou, protože jedná v takovém pudu sebezáchovy.

Vlastimil Veselý: Na to se spoléhá. Proto ani velká média tyto nařízení nepokrývají dostatečně. Nejdou do hloubky. Nemají možná na to vyhrazené kapacity. Ale kdo jiný? Kdo jiný má toto hlídat, kromě tedy europoslanců?

Martina: Mimo jiné, všimli si toho třeba ve Francii, abychom nevzpomínali pořád jenom naši republiku. Tam podle skupiny, která sdružuje více než 550 titulů francouzských deníků, týdeníků, časopisů, je pokus o administrativní regulaci plurality

v audiovizuálním sektoru krokem zpět ve srovnání se svobodou, které se dnes ve Francii těší psaný tisk. Tam si toho aspoň ti novináři všimli.

Vlastimil Veselý: On byl i v Německu vůči tomu celkem viditelný odpor, protože tam měli ty struktury dlouhodobě usazené. Byla s nimi celkem spokojenost. Četl jsem, že velká nespokojenost německých novinářů a médií s tím EMF, ale nakonec, jak je vidět, nestačilo to. Převážil názor, že nebudeme drolit jednotu EU. Takže to všude prošlo.

Chceme debatu o svobodě slova rozšířit za hranice diskusí intelektuálů a politiků, kteří se o toto téma zajímají, a vtáhnout do její obrany více lidí

Martina: U nás se o tyto otázky staráte vy. Pokládáte je, rozebíráte, analyzujete. Vy tedy znamená Společnost pro obranu svobody projevu. A proto pořádáte 21. května, což je zanedlouho, konferenci. Vyzýváte všechny, kterým záleží na svobodě slova, aby přišli debatovat. Proč tam mají lidé jít? Koho tam potkají? O čem se bude mluvit? A nebude to další takové to mlácení prázdné slámy, které lidi tak unavuje?

Vlastimil Veselý: Rozhodně si myslím, že stojí za to se zúčastnit, a využít toho, že tam budou europoslanci kandidující nyní do Evropského parlamentu. Takže v tom prvním panelu se mohou účastníci ptát na otázky, které je zajímají v oblasti svobody slova. A já si myslím, že ty konference, jak to bývá zvykem, nejsou jenom o tom programu, co se položí otázka na mikrofon v sále, ale i o tom se v kuloáru pobavit s konkrétním účastníkem. Nebo odchytil si pana poslance. Zeptat se ho na něco, co toho člověka zajímá.

Takže první panel je jednoznačně zaměřený na porovnání postojů kandidujících subjektů. My jsme vlastně pozvali pět parlamentních uskupení, které nyní v parlamentu máme a které kandidují do Evropského parlamentu. Kromě STANU a Pirátů, kteří se omluvili z časových důvodů, tam budeme mít tři zástupce: Bude tam zástupce ze SPOLU. Bude tam zástupce z ANO. Bude tam zástupce

SPD a Trikolóry. A ty zbylá dvě místa, která zůstala neobsazena těmi zbylými parlamentními stranami, zaplní další strany v pořadí. Takže tam budou eurolídři z dalších stran, a ta celá debata bude čistě o jejich postojích ke svobodě slova, konfrontována i s hlasováním, pokud už někdo v tom parlamentu byl.

Pak tam bude druhý panel. Ta konference celá má tři diskusní panely na hodinu a půl. Takže druhý panel se bude nést v duchu toho, jaká je role státu. Kdo vlastně by měl rozhodovat o tom, kde je pravda. Jestli si budeme hrát na nějaké arbitry pravdy. O tom, jak se poučit z amerického skandálu Twitter-files, například. Chceme tam mít i slovenského zástupce. Zdá se, že se podařilo tam mít zástupce ze Slovenska, který bude povídat o jejich zkušenostech s minulou vládou, se současnou vládou. Jestli se svoboda slova na Slovensku posouvá spíš k lepšímu nebo k horšímu. Jaké jsou jejich třeba kauzy, o kterých tady u nás v Česku ani moc nevíme. Čili to je ten druhý panel.

A třetí panel, tam bych chtěl speciálně pozvat lidi, které zajímá DSA. Které zajímá obrana běžného člověka, kterému něco smazali, co tedy může dělat. Bude tam sedět zástupce ČTÚ, přímo pan Lukáš Zelený z Rady ČTÚ. Já si myslím, že se od něho dozvíme praktické informace, co lze čekat třeba v příštích měsících. Co lze čekat potom během podzimu, až ten zákon o digitální ekonomice bude platit. A budeme tam probírat i zákon European Media Freedom Act. Bude ta Dalibor Balšínek z ECHA například. Budeme tam probírat Global Desinformation Index, což je taková celosvětová iniciativa, která právě má vést k tomu rankingu médií a k tomu propojení toho komplexu, kde státní správa úkoluje platformy, jsou tam neziskovky, které si navzájem přihrávají narativy, které se mají kontrolovat. Takže i to probereme. Zveme všechny zájemce: Přijďte s námi podiskutovat.

Martina: Opravdu může přijít úplně každý?

Vlastimil Veselý: Je to otevřeno úplně pro každého. Vstupenky stále ještě jsou na našem webu SOS.P.cz, kde si můžou najít ten správný vstup.

Martina: Vy jste byli velmi aktivní letos a připravili jste projekt veřejných nominací na ceny za svobodu projevu. Chcete oceňovat lidi, kterým svoboda projevu je hodnotou, a také proto něco dělají. Řekni mi přesto ale ještě víc pravidla, kdo se může přihlásit, jestli můžu já sama přihlásit sebe, nebo jestli musí někdo někoho nominovat a tak dále. Jak to funguje?

Vlastimil Veselý: V první řadě chci říct, že ten projekt má posunout společenskou debatu o svobodě slova i do těch zapadlejších koutů společnosti. Myslíme si, že ta doba už nazrála. Už to není jenom otázka pro pár intelektuálů a publicistů, a možná poslanců, kteří to téma vnímají, kteří vidí v tom ten problém. Ale abychom do toho vtáhli opravdu větší část společnosti, na kterou dopadají každodenně nejenom nějaké smazané příspěvky, třeba na Facebooku, ale to, že se lidé bojí otevřeně vyjádřit ve svém zaměstnání, na škole, na univerzitě. Nedovolí si říct svůj názor, protože ví, že tam by hrozilo i nějaké rozvázání pracovního poměru. Máme tady nějaké kauzy v Česku, kdy jsou lidé vyšetřováni, a dokonce obviňováni za pouhé názory. Ta doba, si myslím, že už je taková, kdy je třeba se podívat ve svém okolí, kdo tu odvalu má, a kdo se nebojí, a tyto lidi oceňovat. Oni nám ukazují, že to jde. Že se nemusíme jenom přizpůsobit a tu hlavu sklonit. Pojdme je ocenit.

No, a my to nechceme dělat za sebe a hrát si na nějaké arbitry, že my v SOS.P jsme ti jediní a správní, kteří ví, kdo si to zaslouží. Chceme vyzvat lidi, ať sami nám napíšu, koho si oni váží ve svém okolí, koho by oni nominovali. A v tuto chvíli ti můžu říct, že máme už, tuším, přes tisíc nominací, velice jaksi pestrých. Jsou tam nominace, které už nasbíraly těch hlasů více a některé méně. My si nebudeme hrát na Zlatého slavíka a nebudeme poměřovat počty. Nám jde spíš o to dostat od těch lidí fakt zajímavé tipy na osobnosti

a organizace, které si proklepneme, ověříme, co se tam děje. Kdo to tedy je. A za nás rozhodne porota. Porota, která má devět členů. Ty jsi tam také, ale...

Martina: Chtěla jsem se k tomu přiznat, aby lidé věděli, že o tomto projektu mluvím mimo jiné také proto, že mě enormně osobně zajímá. V tuto chvíli vím, že všech těch tisíc nominací budeme číst a studovat.

Vlastimil Veselý: To nebudete. To vám ulehčíme. Ale každopádně těch porotců bude ještě víc. My jsme chtěli mezi 12 a 15. Takže ještě další dovybereme. A na konci roku dostanete od nás zkontrolováno a vyřešeršováno to, co bychom vám doporučovali v nějakém širším výběru, řekněme nějakých 20, 30 nominací. A lidé už mohou nominovat sami na naší stránce „zasvoboduprojevu.cz“. Je tam formulář. Není to povinnost. Každý ať si vybere to, co je mu nejbližší, ale mohou nominovat v celkem čtyřech kategoriích. A to jednotlivec, organizace nebo nějaký kolektiv, který si zaslouží za odvahu také nějaké doporučení. A tyto dvě kategorie i v negativním světle. Ještě jsme se nerozhodli, jestli udělíme citrón nebo malinu, nebo co vybereme za symbol, ale je tam možnost nominovat na anti-ceny. Tam už se také sešlo dost tipů na organizace nebo osoby, které spíš svobodu slova u nás spíš pošlapávají a brání její obraně.

Martina: Vlastimile. My jsme si s těmi kolegy této poroty už položili ale otázku, jestli se lidé vlastně nebudou bát, protože...

Vlastimil Veselý: To přijmout?

Martina: No, to přijmout, ale i někoho navrhnout, protože navrhnout nějakou paní učitelku za to, že přistupuje k dětem tak, že v nich probouzí kritické myšlení, nutí je diskutovat a nutí jim pokládat si otázky, které jsou teď už nevhodné, protože nejsou takzvané pravověrné, tak nejsou dostatečně woke, tak jestli jim neprokážeme medvědí službu.

Vlastimil Veselý: Tak to bych rozdělil. Určitě se nemusí bát někoho nominovat. Tam se musí napsat jméno a e-mailová adresa toho navrhovatele, abychom ho mohli v případě kontaktovat kvůli nějakému dojasnění, třeba toho, jak to myslel, to své zdůvodnění a podobně, ale tato jeho identita nebude nikde zveřejňovaná. Pak ale máš pravdu v tom, že ty, které chceme ocenit, tak ti budou zveřejněni, a my samozřejmě dopředu s nimi musíme být v kontaktu, zdali to nebude pro ně polibek smrti.

Martina: „Tak vám tedy pěkně děkuju.“

Vlastimil Veselý: Dovedu si představit, že to někdo... Že to pro někoho může být za hranou toho, co je schopen unést a není naším cílem mu ten náklad ještě přitěžovat. Takže, bude to na každém tom navrženém, aby se rozhodl, jestli je to ochoten přijmout nebo ne.

Martina: Na závěr bych po tobě chtěla krátký recept pro posluchače, kteří třeba teď zrovna přemýšlejí nad tím, jak si uhájit svoji vlastní vnitřní svobodu, tu svobodu ve své hlavě, protože v okamžiku, kdy o některých věcech přestáváš mluvit, tak o nich také přestáváš přemýšlet. Jak zůstat svobodný v tomto světě plném snah o to, abys nad spoustou věcí nepřemýšlel, a jak už jsem tady zmínila, některé otázky si raději ani nekladl, protože by tě mohly napadnout nevhodné odpovědi.

Vlastimil Veselý: Mně se líbí citát: „Svoboda je stav mysli.“ A tu má každý nastavenou jinak. Já jsem toho názoru, že nechci být soudcem a nějakým měřičem odvahy srovnávajícím různé přístupy lidí. Každý má rozdílné hodnoty, které může ztratit. Každý má jiné zaměstnání. Jiné riziko. Jiný stupeň odvahy. Každý tu odvahu měří jinak. Takže nechci, abych tady řekl nějaké univerzální recepty, ale myslím si, že každý by v tom svém mikrosvětě, kde se pohybuje na tom svém pracovišti nebo v nějakém kolektivu, měl ukázat ostatním, že ta odvaha dnes je potřeba. Nic se u nás nezmění tím, že budeme strkat hlavu do písku před tím, co nám hrozí, a budeme těm snahám

o autocenzuru ustupovat. Pak ta situace bude pouze horší. Každý ať si zvolí svou míru, kterou unese, a je vzorem nějakým příkladem hodným následování pro své kolegy a přátele.

Martina: Vlastimile Veselý, já ti moc děkuji za toto krátké zhodnocení věcí, které se kolem nás odehrávají. Odehrávají se zásadní věci, odehrává se jich hodně, a my si některých z nich trestuhodně nevšímáme. Je dobře, že jsi je připomněl, a já věřím, že se s mnohými posluchači, kterým na těchto věcech záleží, potkáme třeba na konferenci 21. května. Budu se těšit na tebe i na vás, milí posluchači.

Všechny příspěvky s Vlastimil Veselý

Diskuze:

Napsat komentář

E-mailová adresa nebude publikována.

Další příspěvky autora

Kupředu do minulosti

